

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/255/2019
Identifikačné číslo spisu:	5818200198
Dátum vydania rozhodnutia:	13.02.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Siebenstichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:5818200198.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa K. Z., bývajúceho v F. Č.. XXX, zastúpeného JUDr. Ľubomírom Kubošom, advokátom so sídlom v Trstenej, Bernolákova č. 18, proti odporkyni B. F., bývajúcej v H., H. M. Č.. XXX/XX, zastúpenej JUDr. Michaelou Pagáčikovou, advokátkou so sídlom v Dolnom Kubíne, Radlinského č. 47, o návrhu navrhovateľa na zníženie výživného, vedenej na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 4 Pc 3/2018, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. novembra 2018 sp. zn. 7 CoP 62/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Námestovo (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 22. mája 2018, č. k. 4 Pc 3/2018-52 návrh navrhovateľa na zníženie výživného odporkyni zo sumy 200,- € na 75,- € mesačne, počnúc od 1. januára 2018 ako nedôvodný zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. Vykonaným dokazovaním zistil, že naposledy o vyživovacej povinnosti navrhovateľa voči odporkyni bolo rozhodnuté rozsudkom Okresného súdu Námestovo z 19. decembra 2016, č.k. 1 P 148/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 23. augusta 2017, sp. zn. 7 CoP 41/2017, ktorými bola určená povinnosť navrhovateľa platiť výživné na odporkyňu vo výške 200,- € mesačne. Od rozhodnutia Krajského súdu v Žiline, ktorý rozhodol v auguste 2017, do januára 2018, kedy bol podaný návrh na zníženie výživného, nenastala u navrhovateľa žiadna podstatná zmena pomerov. Pokiaľ navrhovateľ poukazoval na svoju nezávideniahodnú finančnú situáciu, dával do pozornosti závery uvádzané v predchádzajúcich rozhodnutiach súdu, z ktorých vyplýva, že sa v minulosti cielene zbavoval majetku. Súd nepovažoval za vierohodné tvrdenie navrhovateľa o tom, že na výživné si od januára 2008 požičiava finančné prostriedky, čím sa úmyselne zadlžuje, namiesto toho, aby si našiel prácu v regióne, primeranú jeho zdravotnému stavu.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie navrhovateľa rozsudkom z 28. novembra

2018, sp. zn. 7 CoP 62/2018 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. Stotožnil sa s rozhodnutím súdu prvej inštancie, keď skonštatoval správnosť jeho záveru, že nedošlo k podstatnej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu predchádzajúceho rozhodnutia o výživnom. Poukázal na skutočnosť, že navrhovateľ v návrhu na zníženie výživného uviedol pomery na jeho strane, ktoré boli už predmetom vykonaného dokazovania a hodnotenia skutkových okolností v predchádzajúcom konaní vedenom na Okresnom súde Námestovo pod č.k. 1 P 148/2014 a následne aj v odvolacom konaní na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 7 CoP 41/2017. Navrhovateľ v návrhu na začatie konania neuviedol žiadne nové okolnosti v zmysle § 78 ods. 1 Zákona o rodine, ktoré by odôvodňovali zmenu jeho pomerov a ktoré by zakladali dôvod pre zmenu predchádzajúceho rozhodnutia súdu o výživnom. Skutočnosť namietaná v odvolaní navrhovateľom, že od roku 2018 je vymáhaná suma 3.400,- € v exekučnom konaní, nemožno považovať za zmenu pomerov v zmysle vyššie citovaných ustanovení zákona o rodine a je len dôsledkom neplnenia si povinností na strane navrhovateľa na základe rozhodnutia súdov.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal navrhovateľ dovolanie, ktorým žiadal jeho zmenu tak, aby prijal rozhodnutie, ktorým by zmenil rozsudok Okresného súdu Námestovo, sp. zn. 1 P 148/2014 zo dňa 19.12.2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 7 CoP 41/2017 zo dňa 23.08.2017 vo výroku o výživnom, ktoré by znížil na sumu 75,- € mesačne, počnúc od 1. januára 2018, alternatívne, aby zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a v oboch prípadoch, aby priznal navrhovateľovi právo na náhradu trov konania. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP. Namietal, že súd prvej inštancie nevykonaním ním navrhnutých dôkazov (napr. výsluch svedka) nesprávne procesne postupoval, čím mu znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Rozhodnutie súdov považoval za nesprávne z dôvodu nedostatočných skutkových zistení a tiež nedostatočného odôvodnenia, z akých dôvodov má za to, že nedošlo na strane navrhovateľa k zmene pomerov. Trvá naďalej na tom, že jeho majetkové pomery sa oproti poslednému rozhodnutiu súdu zhoršili, poukazuje na skutočnosť, že pre nepriaznivý zdravotný stav bol uznaný za invalidného s poklesom schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť vo výške 45 %, ktorý mu objektívne bráni nájsť si a získať riadne zamestnanie. V odôvodnení absentuje záver o osvedčení výšky výživného 200,- €, pričom súd dostatočne neodôvodnil, resp. ani nehodnotil nadštandardné výdavky odporkyne. Rozhodnutie súdov spochybňuje aj z dôvodu, že vychádzajú z predchádzajúceho rozhodnutia o výživnom voči odporkyni (sp. zn. 1 P/148/2014 zo dňa 19.12.2016 v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu z 19. decembra 2017 sp. zn. 7CoP 41/2017), v ktorom súd rozhodol bez toho, aby vo veci vykonal akékoľvek dokazovanie, čím neprípustne prehodnotil skutkové zistenia a dospel k odlišnému záveru. Pripomenul, že voči tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie, ktoré je vedené na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 6 Cdo 26/2018. Ani odôvodnenie týmto dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nepovažuje za dostatočné v zmysle požiadaviek kladených na rozhodnutie podľa § 220 ods. 2 CSP. Zároveň žiadal odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

4. Odporkyňa vo svojom vyjadrení navrhla dovolanie navrhovateľa ako neprípustné odmietnuť, nakoľko ho považuje za nedôvodné, nesplňajúce zákonné náležitosti dovolania, nie sú v ňom jasne špecifikované dôvody dovolania a konkrétne vady procesného postupu, ktoré dovolateľ vytýka, pričom nie je tiež zrejmé, čoho sa dovolateľ domáha. Má za to, že konanie netrpí žiadnym procesným pochybením, dôvod zmätočnosti daný podľa nej nie je. V dovolaní absentuje špecifikácia vád konania, navrhovateľ de facto uvádza len skutkové tvrdenia, ktoré sú ako dôvod dovolania neprípustné. Poukázala na rozhodnutie odvolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 26/2017, podľa ktorého nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci, či nedostatok riadneho odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nezakladajú vady konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Návrh na odklad vykonateľnosti považuje za nedôvodný a tiež návrh navrhovateľa na priznanie nároku na náhradu trov konania, keďže jeho dovolanie považuje za celkom zjavne bezdôvodné uplatňovanie si práva, keďže navrhovateľ nepreukázal existenciu žiadneho zákonného dôvodu na podanie dovolania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so

zákonem (§ 429 ods. 1 CSP), v neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné.

6. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci výživného plnoletých osôb. Konanie v tejto veci je od 1. júla 2016 upravené v Civilnom mimosporovom poriadku (zákon č. 161/2015 Z. z. , ďalej len „CMP“). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach výživného plnoletých osôb; preto prípustnosť dovolania navrhovateľa bolo potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

7. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a odvolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

10. Navrhovateľ prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Namietal, že súd mu procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Podľa § 420 písm. f/ CSP tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu zmätočnosti uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov.

11.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol

spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

12. Pokiaľ dovolateľ namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné pre nedostatok riadneho odôvodnenia, dovolací súd poukazuje na to, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci.

12.1. Na podstate zásady, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) inú vadu konania (teda nie zmätočnosť), zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

12.2. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom priečiacim sa zákonu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

13. V súvislosti s namietanou vadou konania spočívajúcou v nedostatočnom zistení rozhodujúcich skutkových okolností, najvyšší súd uvádza, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá nedostatočné zistenie rozhodujúcich okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. V tomto smere najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, ako aj v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012 a pre úplnosť dodáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97). Z dovolania vyplýva, že navrhovateľ namietal skutkové zistenia ako výsledok hodnotenia dôkazov a z nich vyplývajúci skutkový záver, z ktorého vychádzal odvolací súd, resp. nedostatočné zistenie skutkového stavu v dôsledku nevykonania všetkých ním navrhnutých dôkazov. Nesprávne zistenie skutkového stavu však, ako už bolo uvedené vyššie, nie je podľa CSP dovolacím dôvodom. Dovolací súd ani nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, pretože je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Táto viazanosť zisteným skutkovým stavom je nevyhnutným predpokladom pre skúmanie správnosti právneho posúdenia veci, pretože podstatou právneho posúdenia veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Procesné práva vyplývajúce pre účastníka z procesných predpisov nezahŕňa povinnosť súdu vykonať všetky účastníkom navrhnuté dôkazy, ani vykonať, či vyhodnotiť ich spôsobom, ktorý by mu vyhovoval.

14. Obdobne prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá ani to, že napadnuté

rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch (porovnaj najmä judikáty R 54/2012 a R 24/2017, ale aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

15. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania navrhovateľa z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nevyplýva. Najvyšší súd preto jeho dovolanie odmietol v zmysle § 447 písm. c/ CSP. Zároveň dodáva, že k obdobnému záveru dospel dovolací súd aj v rozhodnutí o dovolaní navrhovateľa v konaní vedenom na dovolacom súde pod sp. zn. 6 Cdo 126/2018.

16. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP)

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.